

Avseende samordning av Familjerätten mellan Eslövs, Hörby och Hörs kommun.

Bakgrund

Socialcheferna/Sektorcheferna för Hörby, Eslöv och Hörs ser att samverkan över kommungränserna skulle gynna invånarna i de tre kommunerna samtidigt som det möjliggör ett bredare samarbete, bättre service genom ökad kompetens inom verksamhetsområdet. Därför fick verksamhetscheferna för familjerätten i Eslöv, Höör och Hörby kommun i uppdrag att undersöka om det finns förutsättningar att samverka och samordna uppdraget kring Familjerätten.

Undersöka vilka förutsättningar som finns för att kunna samordna Familjerätten?

Det finns stora fördelar med att samverka inom familjerättens område. Familjerätten är ett eget kompetensområde inom socialtjänsten.

Verksamheterna är idag små i kommunerna vilket innebär en stor sårbarhet både tillgänglighetsmässigt och kompetensmässigt. Med fler personer i arbetsgruppen kan verksamheten hållas igång även vid sjukdom och ledighet samt upprätthålla en bättre kvalitet genom tillgång till fler personers samlade kompetens inom området.

Det finns i dagsläget två primära samverkansmöjligheter inom området, gemensam nämnd och avtalssamverkan. Då ingen av kommunerna i dagsläget har en egen nämnd för familjerättsliga frågor är en gemensam nämnd en högst politisk fråga både gällande organisation och kostnader. En enklare väg att gå är därför avtalssamverkan enligt 9 kap. 37 § första stycket kommunallagen. Genom avtalssamverkan kan en kommun överlåta utförandet av sina uppgifter till en annan kommun, även i fråga om uppgifter som innebär myndighetsutövning och det finns även möjligheten att delegera beslutanderätt till anställd i annan kommun. Avtalssamverkan innebär inte någon förändring av huvudmannskapet för de uppgifter som avtalet omfattar och beslut som fattas på delegation fattas i uppdragsgivarens namn och för uppdragsgivarens räkning. Varje kommuns

nämnd har kvar ansvaret för den interna kontrollen och revisionsansvaret för de uppgifter som samverkan avser.

Hur skulle samordningen se ut, organiseras?

Avtalssamverkan innebär att uppdragstagaren organiserar sin verksamhet så att anställd personal, för sin arbetsgivares räkning, också arbetar hos eller för uppdragsgivaren. Det innebär tekniskt sett en omorganisation och medför förhandlingsskyldighet inför beslut.

Idag arbetar åtta socionomer med familjerättsliga ärenden, fördelat mellan kommunerna med fyra i Eslöv, två i Hörby och två i Höörs kommun. Huvudsyftet med sammanslagningen är höjd kvalitet och ökad tillgänglighet för våra medborgare. Idag ingår familjerättssekreterarna under samma enhetschef som övrig socialtjänst i samtliga kommuner, enhetschefer som idag är pressade och familjerettsfrågorna hamnar inte i fokus. Under sjukdom, vakanser och semestertider kan det vara svårt att täcka upp behovet av tillgänglighet och familjerättsliga utredningar kan bli långdragna. En samlad familjerättsenhet bidrar med högre kompetens, ökat kollegialt lärande och en mindre sårbar verksamhet.

Det har skett en minskning av familjerättsliga utredningar i samtliga kommuner. Enligt familjerättssekreterare kan detta bero på det nya kravet på informationssamtal innan VBU-utredning som infördes 2022, vilket påvisar omfattningen av en familjerättslig process. Arbetsinflödet har för 2021 och 2022 (tom7/11) sett ut enligt nedan:

	Eslöv		Höör		Hörby	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Adoption	4	5	10	2	0	0
Avtal	59	37	14	14	7	9
Faderskap/föräldraskap	21	9	128	20	14	7
Förenklat faderskap	252	36	53	0	84	20
Informationssamtal	-	52	-	26	-	8
Samarbetssamtal TR	23	1	4	5	9	2
Umgängesstöd	13	11	1	3	5	10
Upplysning/Yttrande	76	36	29	17	32	19
Utredning VBU	54	17	11	7	25	27
Övrigt	3	1	1	2	4	5
	505	205	251	96	180	107

Därtill tillkommer frivilliga samarbetssamtal på omkring 150 familjer totalt per år.

Enligt det insamlade statistikunderlaget över familjerättsärenden i de tre kommunerna finns utrymme att dra ned med en tjänst och göra om en

familjerättssekreterartjänst till enhetschef, som skulle kunna gå in vid toppar och sköta vissa handläggningsuppgifter. En mindre arbetsgrupp gör att enhetschefen hinner med sina arbetsuppgifter och det administrativa stödet inte behöver vara så stort. En familjerättschef kommer ge handläggarna en möjlighet till stöd av en chef som kan ämnet och har tid att förkovra sig i familjerättsliga frågor. Att lyfta familjerätten från befintliga enhetschefer inom myndighet hade även varit till fördel för deras arbetsmiljö och möjlighet att vara ett stöd till övriga anställda.

Organisationsförslag

Förslaget är att Eslövs kommun upprättar en ny enhet för familjerätt bestående av en enhetschef och sex familjerättssekreterare som hanterar familjerättsliga frågor via avtalssamverkan åt Höör och Hörby kommuner. Det är emellertid inte rimligt att ställa krav på att alla medborgare som ska besöka familjerätten i Eslöv varför personalen vissa dagar i veckan bör vara stationerade i Höör och Hörby för att kunna ta emot besök där. Befintliga samtalsrum på respektive förvaltning kommer då att utnyttjas. Närhetsprincipen ska vara vägledande vilket även innebär att familjerättssekreterarna ska kunna göra hembesök i alla tre kommunerna. I Eslöv finns även en lägenhet för umgänge och observation som ska finnas tillgänglig för familjerätten.

De enkla faderskapen är numera mycket mindre omfattande, efter skatteverket infört en e-tjänst, och bör därför avtalas att de ligger kvar på varje kommuns medborgarservice/assistent.

Vilka tillvägagångssätt behövs för att skapa en gemensam organisation?

Enligt avtalssamverkan utför uppdragstagaren, Eslövs kommun, uppgifterna direkt åt uppdragsgivarna, Höör och Hörby kommun, och för dennes räkning. Det har betydelse ur flera aspekter, bl.a. när det gäller hantering av frågor kring diarieföring och arkivbildning, handläggning av ärenden inför behandling i nämnd, hantering av frågor om offentlighet och sekretess samt personuppgiftsbehandling m.m. Det finns även möjlighet att delegera gallring utifrån uppdragstagarens dokumenthanteringsplan. Under aktiv handläggning av ett ärende ansvarar Eslövs kommun för förvaring av aktuell dokumentation. Allmänna handlingar som inte kan hanteras elektroniskt, hanteras av uppdragstagaren fram till gallring och arkivering. När ärendet är avslutat sänds aktuella handlingar till respektive kommun för arkivering.

Det finns inga sekretesshinder för avtalssamverkan. Av central betydelse vid interkommunal avtalssamverkan är bestämmelsen i 10 kap. 2 § OSL, som innebär att sekretess inte hindrar att en myndighet (eller en verksamhetsgren inom en myndighet) lämnar ut uppgifter till andra myndigheter om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet.

I dagsläget använder samtliga kommuner samma journalsystem vilket underlättar arbetet med gemensamma rutiner och arbetssätt.

Kostnadsanalys

Genom samverkan och kraftsamling i en gemensam enhet finns samordningsvinster att göra som innebär att de tre kommunernas totala kostnader ska kunna begränsas.

En första uppskattning av den totala kostnaden för de familjerättsliga delarna av socialtjänsten i de tre kommunerna är 5 700 tkr per år (2021 års kostnadsnivå). En gemensam organisation med en enhetschef och sex familjerättssekreterare beräknas kunna ligga kvar på samma kostnad. Neddragandet med en tjänst är en besparing men det tillkommer en viss personalkostnad i form av enhetschef. Den nya familjerättsenheten har även behov av en ny lokal vilket blir en kostnad. Genom att flytta personal från befintliga lokaler frigörs utrymme för andra verksamheter, som idag är trångbodda i alla kommuner. En separat lokal för familjerätten kan även ses positivt för medborgarna, då den separeras från annan socialtjänst och stigmat att besöka enheten skulle minska. Det finns en risk för ökad kostnad första året vid inköp av telefon, data och inredning av lokal men därefter men finns möjlighet till besparingar i form av tex gemensam handledning och nämnds- och administrationskostnader.

Utgångspunkten för bestämmandet av ersättning vid avtalssamverkan bör, som huvudregel, vara uppdragstagarens självkostnad. En djupare kostnadsanalys behöver göras men förslaget är att Eslövs kommun tar en fast avgift från uppdragsgivarkommunerna för att täcka samtliga omkostnader. Avgifter behöver kunna revideras årligen. Om familjerättsverksamheten skulle kosta mindre än beräknad kan i avtalet ingå att pengar återbetalas till uppdragstagarkommunerna. Fördelning av kostnaderna föreslås ske utifrån invånarantalet i kommunerna, vilket utifrån befolkningssiffrorna 2021-12-31 ser ut enligt följande:

Eslöv 51% dvs.	2 907 tkr/år
Höör 25% dvs.	1 425 tkr/år
Hörby 24% dvs.	1 368 tkr/år

Slutligen

Kommunal samverkan har blivit allt mer vanlig bland Sveriges 290 kommuner. Interkommunal samverkan betraktas som en möjlighet att anpassa den kommunala strukturen för att ge mer fördelaktiga förutsättningar för kommunala verksamheter med förhoppningar om fördelar med avseende på ekonomi, effektivitet och kvalitet. Samverkan kan antingen minska de totala kostnaderna eller ge utrymme för att erbjuda mer till samma totala kostnad. En större verksamhetsvolym skapar utrymme för insatser kring utveckling och förnyelse och därmed också en bättre möjlighet att erbjuda klienter en högre kvalitet på offentliga tjänster. En större organisation kan också erbjuda intressantare arbetsuppgifter, både för en generalist och för en specialist och bidra till att locka kompetent personal till verksamheten.

Eslöv, Höör och Hörby kommuner ligger geografiskt nära varandra i mitten av Skåne och är naturliga samarbetspartners. Det finns nätverk kring utvecklingsfrågor och Carl Engströmgymnasiet i Eslöv lockar många elever från Höör och Hörby. Vi delar redan välfärdssamarbeten, tex med Region Skåne men det finns fler utvecklingsmöjligheter kring kommunal samverkan, vilket hade kunnat ge medborgarna i respektive kommun verksamheter med hög kvalitet och service till våra invånare.

För att samverkan skall vara givande behövs en fungerande och långsiktig stomme att stå på. Här är familjerätten en bra försöksverksamhet för avtalssamverkan då verksamheten har tydliga och avgränsade arbetsuppgifter med mindre tidspress än övrig socialtjänstverksamhet. Medarbetarna i de respektive kommunerna är även positivt inställda till förändringen, de ser att de skulle ha mycket att vinna på att arbeta tillsammans och förslaget har kommit till på deras initiativ.

Tidsaspekten för den nya verksamheten skulle kunna vara att uppstart sker i januari 2024. Riktighetsbeslut om att påbörja arbetet behöver då fattas under sen vår 2023, för att kunna genomföra fackliga förhandlingar, avtalsskrivande och eventuella nyanställningar.

Uppdraget besvarat av:

Jessica Lysell, biträdande verksamhetschef Social sektor, Höörs kommun

Josefin Sandell, enhetschef Socialtjänstens utredningsenhet, Eslövs kommun

Kristin Obad, Myndighetschef Sektor Omtanke, Hörby kommun